

LT

Su Vytautu Lukšiu susipažinome 2006 metais. Pamatęs jo randą nepasidrovėjau paklausti kaip jis atsirado.

Išgirdęs atsakymą buvau sukrėstas - prieš mane stovėjo Sausio 13-osios įvykių dalyvis.

Po pirmojo mūsų susitikimo praėjo devyneri metai, per tą laiką dažnai galvodavau apie Sausio 13-ąją ir Vyto likimą. Pastaruosius trejus metus pasaulyje vykstančios revoliucijos ir karai paskatino mane sugretinti šių dienų įvykius su Lietuvos ir kitų Baltijos šalių laisvės ir nepriklausomybės atkūrimu.

2015 metų vasarą vėl susitikome su Vytu pokalbiui.

- Kodėl tapai Sausio 13-osios įvykių dalyviu?

- Man buvo aštuoniolika metų, labai norėjau atlikti karo tarnybą. Nuo antros klasės užsiiminėjau kovos menais, dešimt kartų buvau Lietuvos čempionu, svajojau dalyvauti Olimpinėse žaidynėse. Buvau jaunas, stiprus vaikinai, norėjau tarnauti kariuomenėje ir mano treneris pasiūlė savanoriauti Krašto tarnyboje. Tą vakarą budėjau. Saugoju Spaudos rūmus.

- Kaip viskas vyko?

- Buvau ant Spaudos rūmų stogo. Apačioje susibūrę žmonės dainavo. Rankose turėjau gaisrinę žarną, liejau vandenį šalin nuo žmonių. Privažiavo šarvuotasis transporteris, iš jo išlipęs desantas artėjo prie pastato. Vienas karys (papulkininkas Kustrio) smogė taikiai dainavusiam seneliui per veidą. Nuo gauto smūgio senukas parkrito. Niekas iš mūsų ginklų neturėjo - nei minioje esantys žmonės, nei mes [Krašto apsaugos tarnybą vykstantys savanoriai]. Buvau sukrėstas tokio nežmoniško poelgio, užsidėgiau pykčiu ir ilgai nedvejojęs pasukau vandens srovę į Kustrio. Buvo žiema, ledinis vanduo jį visą permerkė per sekundę.

Jis užsitaikė ginklą ir paleido visą apkabą į mano pusę. Viena kulka pataikė man į nosį ir išlėkė kiaurai per skruostą. Tai buvo kulka su paslinktu svorio centru - ji galėjo išlėkti ir kitoje vietoje. Maniau, kad esu miręs, daugybę kartų prarasdavau sąmonę, bet atsigavęs bandžiau nušliaužti iki lango.

- Nieko nebuvo šalia?

- Kartą vėl atgavęs sąmonę pamačiau virš savęs reporterį, jis fotografavo mano veidą. Tada vėl praradau sąmonę. Kai atsipeikėjau jo nebebuvo. Nušliaužiau iki lango, užlipau į vidų. Pribėgo du kariai ir pamatę mano veidą nubėgo toliau. Nusileidau į pirmą aukštą, ten jau buvo daug vandens, visur kariai. Jie mane praleido ir aš išėjau į lauką. Lauke pamačiau greitąją pagalbą ir pagalvojau, kad gyvensiu. Bet staiga mane apsupo žurnalistai, pradėjo fotografuoti. Jiems baigus savo darbą, nuėjau iki greitosios ir mane išvėžė į ligoninę.

Viena operacija truko tris valandas, paskui Kaune operavo akį, o dar vėliau Vokietijoje tvarkė burną. Tada grįžau.

- Tikriausiai grįžai Tėvynės herojumi?

- Ne visai. Ordiną gavau tik 2005 metais, nors turėjau 1991 ir jau buvo oficialiai paskelbta, kad jis man išduotas. Tačiau iš Seimo išėjau su ašaromis akyse. Tada pažystami pasakė, kad su Ordinu turėčiau gauti žemės sklypą, butą, mašiną ir kompensaciją dėl invalidumo. Aš nesu materialistas,

pats nebūčiau nieko prašęs, viską skyrė valstybė, tačiau negavau ir pusės to, kas man buvo skirta. Tai yra apmaudu.

- Ar nesigaili, kad viskas taip nutiko?

- Jeigu tarnaučiau dabar ir vėl reiktų apginti Tėvynę - padaryčiau tai nedvejodamas.

EN

I met Mr. Vytautas Lukšys in 2006. One of the first questions I asked was related to his scar. The answer came as a shocker – he was a participant of the events of January 13, 1991, the reinstatement of Lithuania's independence.

Nine years have passed since our first encounter and I often thought of January 13 and the fate of Mr. Lukšys. Recent revolutions and uprisings around the world made me search for parallels between the events of today and those that took place 24 years ago.

We met again in the summer of 2015.

--

- Why did you become a participant in the protests of 1991?

I was 18 at the time, eager to join military. I did martial arts since primary school, won national championships 10 times and dreamed of participating in the Olympics. I was a young, strong bloke and my coach suggested that I should join the National Defence as a volunteer. That night I was on duty, guarding the Press House building.

- What happened that day?

I was assigned to guard the roof top. Outside, at the bottom of the building I saw elder people gathering and singing. I had a fire-hose in my hands for defence purposes. I saw an armoured transporter approaching the building with soldiers hopping out of it. One of the soldiers (the major Kustrio) struck one of the peaceful protestors hard across the face. The punch made the old man fall to the ground. None of us had any weapons – neither the crowd, nor we, the defence battalion. Shocked by such inhumane behaviour, I turned the fire-hose towards the officer. It was winter and the ice-cold water soaked him in seconds. He cocked his gun and shot an entire round towards my direction. One bullet struck my nose and went through my cheek. This was a decentralised bullet - it could have gone through anywhere else. I thought I was dead, but managed to get to a window while losing consciousness.

- Was there anyone around?

When I regained consciousness again, I saw a reporter taking pictures of my face. Then I blacked out again, and upon waking up found myself alone. I climbed into the window, two fellow soldiers ran past me with a brief glance at my face. I got to the ground floor, there was a lot of water and soldiers everywhere. They let me go through, I walked outside, saw an ambulance and thought - I will survive. All of a sudden I got surrounded by journalists, they started taking pictures. Once they were done, I got into the ambulance and was taken to the hospital. Operation lasted three hours, then eye surgery in Kaunas. Later my mouth was fixed in Germany. Then I returned.

- You probably came back as a hero of the Resistance movement?

Not exactly. Although awarded in 1991, I received the Order only in 2005. That time I left the Parliament with tears in my eyes. I was told that with the medal, I should have been awarded with a piece of land, an apartment, a car and social benefits for my disability. I am not a materialist, I wouldn't have asked for anything, but I did not receive even half of what was assigned to me, which is upsetting.

- Do you regret that it all turned out like this?

If I was in active duty today and there was a need to defend my homeland, I would do so without any hesitation.

Rodion Petrov

(b. 1985, Lithuania)

Education:

(2005-2011)

Vilnius Academy of Fine Arts / VDA KVDF

Master degree of art

Member of the Lithuanian Artists' Association since 2013

Awards:

JCE Biennale laureate 2011/2013

Solo exhibitions:

2015

Lithuania, Klaipėda

Baroti gallery

Solo show – "Controversy and doubts"

2015

Art Vilnius 2015

Lithuania, Vilnius

Baroti gallery

Solo show

2015

Sweden, Malmo
Galerie Leger
Solo exhibition – “Archetypal projections”

2013
Russia, St.Petersburg
Kremlin Gallery
Solo exhibition – “Interference”

2012
Lithuania, Klaipeda
Klaipeda Culture Communication Center (KCCC)
Solo exhibition – “Rebranding”

[Art residencies:](#)

Germany, Ahrenshoop
Künstlerhaus Lukas
2013.04.01-2013.04.29

[Group exhibitions:](#)

2015
Art Karlsruhe 2015
Germany, Karlsruhe
Galerie Rothamel
Group exhibition

2014
Sweden, Malmo
Galerie Leger
Group exhibition

2014
Lithuania, Vilnius
Vilnius Bastion
Quadrennial 2014 – Art on a flagpole
Group exhibition

2014
Lithuania, Vilnius
Contemporary Art Centre (CAC)
Artists' Association Gallery DSG
"Young Painter Prize 2014"
Group exhibition

2014
Lithuania, Klaipeda

Baroti gallery
Group exhibition - "40 Dizaino kartų"

2014
Art Karlsruhe 2014
Germany, Karlsruhe
Galerie Rothamel
Group exhibition - „Globalized Painting“

2014
Germany, Frankfurt
Galerie Rothamel
Group exhibition - „Globalized Painting“

2013
Lithuania, Vilnius
Contemporary Art Centre (CAC)
"Young Painter Prize 2013"
Group exhibition

2013
Germany, Erfurt
Galerie Rothamel
Group exhibition - „Dollhouse“

2013
3+3 young art from three countries
(Germany, Sweden, Lithuania)
Germany, Ahrenshoop
Neue Kunsthaus

Lithuania, Klaipeda
"Meno kiemas" gallery

Sweden, Malmö
KKV Graficworkshop
Group exhibition

2013
Lithuania, Vilnius
Arka Gallery
40 years anniversary of Lithuanian artists' association (Klaipeda department)
Group exhibition

2013
Lithuania, Klaipeda
Klaipeda Culture Communication Center - Exhibition Hall
40 years anniversary of Lithuanian artists' association (Klaipeda department)
Group exhibition

2012

Holland, Tilburg
Biennale Brabant
Group exhibition

2012

Lithuania, Panevėžys
A Gallery
"Young Painter Prize 2012"
Group exhibition

2012

Lithuania, Šiauliai
Šiauliai art gallery
Contemporary Art Festival "VIRUS'15
"Young Painter Prize 2012"
Group exhibition

2012

Lithuania, Vilnius
Vilnius Academy of Arts - Exhibition hall "Titanic"
"Young Painter Prize 2012"
Group exhibition

2012

Holland, Vught
Gallery Van Loon & Simons
Group exhibition

JCE Biennale 2011/2013

France, Lithuania, Germany, Slovakia, Hungary, Austria, Italy, Spain, Portugal

Lithuania, Klaipeda

Klaipeda culture communication centre-Exhibition hall

France, Montrouge

La Fabrique

Lithuania, Klaipeda

Klaipeda Culture Communication Center - Exhibition Hall

Germany, Hamburg

Kunsthau Hamburg

Slovakia, Bratislava

GMB Bratislava City Gallery

Hungary, Pecs

Zsolnay Negyed

Austria - Salzburg
Galerie Im Traklhaus

Italy - Genoa
Museo Villa Croce and Palazzo Ducale

Spain, L'Hospitalet
Centre cultural Tecla Sala

Portugal - Amarante
Museu Amadeo-De Souza

2009

Poland, Stalowa Wola
The regional museum in Stalowa Wola. Self-portrait retrospective exhibition
Group exhibition

2009

Spain, Madrid.
"Fundación de las artes y los artistas" en el museo Thyssen Bornemisza
Selected work

2006

Poland, Stalowa Wola
The regional museum in Stalowa Wola.
Self-portrait exhibition
Group exhibition